

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 1 część 1

Rok szkolny 2014/2015

Numery i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
ANTYK – O EPOCE					
1. Fundamenty kultury europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: <i>antyk, klasycyzy, monoteizm i politeizm, antropocentryzm</i> • wskazuje różnice między politeizmem i monoteizmem • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>imperium rzymskie</i> i odnosi je do właściwego okresu historycznego • podaje datę upadku cesarstwa zachodniorzymskiego i przedstawia znaczenie tego wydarzenia w określaniu ram czasowych epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: <i>judaizm, chrześcijaństwo, miasto-państwo, demokracja oraz imperium</i> i używa ich w odpowiednim kontekście • właściwie stosuje w swoich wypowiedziach przymiotnik <i>klasycyzy</i> • wykorzystuje pojęcia <i>miasto-państwo</i> i <i>demokracja</i> do opisu form ustrojowych starożytnej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polegało przełomowe znaczenie wynalazku pisma • podaje etymologię i wyjaśnia sens słowa <i>antropocentryzm</i> w kontekście kultury antyku 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ideę kalokagatii jako ideału człowieczeństwa • wypowiada się na temat fundamentalnej roli starożytności klasycyzy w historii kultury europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim był Perykles i odnosi tę postać do złotego wieku w kulturze greckiej • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego dla rozwoju późniejszych kodyfikacji prawnych • podaje datę podziału cesarstwa rzymskiego na wschodnie i zachodnie • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>agora</i>
2. 3. Poglądy filozoficzne starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia imiona najważniejszych filozofów starożytnej Grecji: Sokratesa, Platona i Arystotelesa • podaje najważniejsze założenia filozofii stoickiej i epikurejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe założenia filozofii Sokratesa, Platona i Arystotelesa • czyta ze zrozumieniem fragment <i>Uczty</i> Platona i objaśnia platońską metaforę jaskini 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>materializm</i> w odniesieniu do filozofii przyrody • określa sens wyrazu <i>idealizm</i> w kontekście filozofii Platona • wyjaśnia znaczenie słowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>arche</i> • opisuje zasadę <i>złotego środka</i> w odniesieniu do filozofii Arystotelesa • objaśnia sens słów: <i>cynizm, hedonizm, sofistyka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa pochodzenie słów <i>akademia</i> i <i>liceum</i> • przedstawia główne poglądy Heraklita z Efezu

		<ul style="list-style-type: none"> określa etymologię oraz znaczenie słowa <i>filozofia</i> 	<i>cnota</i> i odnosi je do filozofii Sokratesa		
4. Sztuka antyku	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela porządku architektoniczne: dorycki, joński i koryncki rozpoznaje najważniejsze zabytki starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje główne cechy sztuki antycznej wymienia rzymskie wynalazki architektoniczne: arkadę oraz kopułę i wskazuje je na przykładach konkretnych zabytków wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>polichromia, fresk, mozaika, kompozycja dzieła, arkada, kariatyda, kolumna, akwedukt, Koloseum, kopuła, łuk triumfalny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie harmonii w sztuce antyku tłumaczy, czym jest kanon objaśnia sens pojęcia <i>mimesis</i> jako kategorii sztuki antycznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje antyczny ideał piękna dokonuje analizy dzieła sztuki według następujących kryteriów: stosunek do natury, kompozycja, sposób ukazania tematu, kontekst kulturowy i filozoficzny 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat ceramiki antycznej przedstawia najistotniejsze informacje na temat muzyki w antyku rozdziela okresy klasyczny i hellenistyczny w historii sztuki starożytnej Grecji i przyporządkowuje im odpowiednie dzieła
5. Teatr antyczny	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy rodzajów literackich i definiuje dramat wskazuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego – orchesterę, proscenium, skene, parodos wyjaśnia, na czym polegała zasada trzech jedności przyczą tytuły przynajmniej dwóch tragedii Sofoklesa (<i>Król Edyp</i> i <i>Antygona</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela antyczne gatunki dramatyczne: tragedię, komedię i dramat satyrowy opisuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego – orchesterę, proscenium, skene, parodos przedstawia budowę dramatu antycznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia historię narodzin teatru swobodnie posługuje się pojęciami i wyrażeniami: <i>dytyramb, koryfeusz, agon, chór, koturny, maska, deus ex machina, amfiteatr</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę trzech pisarzy – Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa – w rozwoju dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> podaje etymologię słowa <i>tragedia</i> omawia wpływ tragików greckich: Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa oraz komediopisarza Arystofanesa na rozwój teatru
6-8. <i>Król Edyp</i> Sofoklesa	<ul style="list-style-type: none"> streszcza tragedię <i>Król Edyp</i> Sofoklesa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście elementy budowy dramatu antycznego omawia zasadę trzech jedności na przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę tragizmu w kontekście treści utworu na przykładzie działań Edypa określa funkcjonowanie ironii 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zagadnienie fatum w świecie starożytnych Greków, odnosząc się do treści <i>Króla Edypa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> streszcza mit o rodzie Labdakidów wyjaśnia na przykładzie <i>Króla Edypa</i>, na czym polega zasada <i>decorum</i>

		utworu Sofoklesa • charakteryzuje głównego bohatera tragedii • wymienia funkcje chóru w dramacie antycznym, odwołując się do przykładów z tekstu	tragicznej • przedstawia, na czym polega wina tragiczna w odniesieniu do losów głównego bohatera	• posługuje się pojęciem <i>hybris</i> przy charakteryzowaniu postaci Edypa • objaśnia zagadnienie <i>katharsis</i> jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej	
ANTYK – TEKSTY Z EPOKI					
9. Mitologia Greków i Rzymian	• na podstawie fragmentu <i>Mitologii</i> Jana Parandowskiego relacjonuje powstanie świata i bogów według wierzeń Greków • streszcza mit o Orfeuszu • wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Posejdon, Hades, Hera, Hestia, Demeter, Afrodyta, Apollo, Ares, Atena, Hermes i Hefajstos)	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>mit</i> na tle wierzeń świata starożytnego • odróżnia mit od legendy i baśni • charakteryzuje rodzaje mitów: kosmogoniczne, teogoniczne, antropogeniczne oraz genealogiczne i podaje konkretne przykłady każdego z nich • opisuje najważniejszych bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hadesa, Herę, Hestię, Demeter, Afrodytę, Apolla, Aresa, Atenę, Hermesa i Hefajstosa, Artemidę, Uranosa, Gaję, Kronosa, Reę	• używa ze zrozumieniem pojęć <i>sacrum</i> i <i>profanum</i> • tłumaczy znaczenie pojęcia <i>antropomorfizm</i> i odnosi je do mitów greckich • interpretuje mit o Orfeuszu	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>archetyp</i> w kontekście mitu o Orfeuszu	• na podstawie mitów o Prometeuszu i Syzyfie określa sens pojęcia <i>archetyp</i> • tłumaczy, czym były misteria eleuzyńskie • interpretuje mit o rodzie Labdakidów
10-11. Homer – początki epiki	• określa tematykę przeczytanego fragmentu <i>Iliady</i> • uzasadnia przynależność eposu do epiki	• wymienia cechy eposu homeryckiego • wyjaśnia, na czym polega specyfika porównania homeryckiego i wskazuje odpowiednie przykłady w tekście • tłumaczy znaczenie	• relacjonuje główne wątki <i>Iliady</i> • odróżnia inwokację od apostrofy • omawia na przykładach istotę toposu	• rozpoznaje i wskazuje cechy stylu podniosłego • charakteryzuje głównych bohaterów <i>Iliady</i>	• wymienia imiona drugoplanowych bohaterów <i>Iliady</i> : Andromacha, Priam, Kasandra, Helena, Parys, Laokoon • konfrontuje historię o Laokoonie z rzeźbą <i>Grupa</i>

		pojęcia <i>staly epitet</i> i podaje przykłady takich epitetów z eposu homeryckiego • wyjaśnia, co oznacza wyrażenie <i>koń trojański</i>			<i>Laokoona</i> • omawia tematykę, toposy i przesłanie <i>Odysei</i> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>homo viator</i>
ANTYK – NAUKA O JEZYKU					
ANTYK – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
12. Podsumowanie wiadomości na temat kultury antycznej	• streszcza główne tezy fragmentu tekstu Ernsta Hansa Gombricha <i>O sztuce</i> • relacjonuje fragment prozy Tadeusza Borowskiego <i>U nas, w Auschwitzu...</i>	• prezentuje własne wrażenia wynikające z lektury fragmentu tekstu Tadeusza Borowskiego	• podsumowuje dziedzictwo antyku	• podejmuje dyskusję na temat roli artysty w czasach antyku i obecnie • bierze udział w dyskusji na temat zagrożeń myślenia idealistycznego	• pisze pracę, w której zawiera swój pogląd na temat dziedzictwa antyku
13. Powtórzenie wiadomości	• przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat antyku	• wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z twórczości antycznej	• wyciąga wnioski na tematy związane z twórczością antyczną • określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa antyku	• zabiera głos w dyskusji na tematy związane z antykiem i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań	• wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości antycznej • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z twórczością antyku
ANTYK – NAWIĄZANIA					
14. Śladami antyku	• rozpoznaje wpływy kultury starożytnej w różnych dziełach sztuki	• wymienia elementy kultury starożytnej obecne w dzisiejszym świecie	• omawia znany sobie przykład inspiracji kulturą antyku	• podaje przykłady wpływu sztuki starożytnej na twórczość kolejnych epok	• omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa antyku
15. Mitologia współcześnie	• streszcza mit o Dedalu i Ikarze • czyta ze zrozumieniem fragment tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego <i>Tragiczny koniec mitologii</i>	• streszcza mit o Ledzie i Jowiszu • wyjaśnia znaczenie słów <i>demitologizacja</i> i <i>parodia</i> na przykładzie utworu Gałczyńskiego	• interpretuje rzeźbę Igora Mitoraja <i>Ikaro Alato</i> w odniesieniu do kanonu sztuki antycznej oraz mitu o Dedalu i Ikarze	• omawia współczesne interpretacje mitologii starożytnych Greków i Rzymian	• tworzy parodię dowolnie wybranego mitu
16. Omówienie filmu <i>Troja</i>	• streszcza fabułę filmu	• porównuje fabułę filmu z treścią mitu trojańskiego	• posługuje się nazwami gatunków filmowych i przyporządkowuje <i>Troję</i> do	• wypowiada się na temat scenografii, kostiumów, zdjęć, montażu, reżyserii,	• porównuje obraz Wolfganga Petersena z innymi dziełami

			jednego z nich	gry aktorskiej oraz efektów specjalnych w <i>Troi</i>	filmowymi podejmującymi wątki antyczne
BIBLIA – O EPOCE					
17. Świat judeochrześcijański	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy religii wywodzących się z Biblii • wymienia podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy religii chrześcijańskich i wskazuje podstawowe różnice pomiędzy nimi • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>Testament</i> w odniesieniu do Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnice pomiędzy Starym a Nowym Testamentem • wyjaśnia, czym są Ewangelie i wymienia imiona ewangelistów 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje relacje dogmatyczne i społeczne pomiędzy judaizmem i chrześcijaństwem, a także pomiędzy wyznaniem chrześcijańskimi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco opisuje jedną z religii wywodzących się z Biblii
18. Biblia – wiadomości wstępne	<ul style="list-style-type: none"> • określa pochodzenie słowa <i>Biblia</i> • prezentuje podział ksiąg biblijnych 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje podziału ksiąg biblijnych na księgi historyczne, dydaktyczne oraz profetyczne i podaje ich przykłady • wymienia przekłady Biblii • określa, w jakich językach została zapisana Biblia • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>werset</i> i <i>alegoria</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przekłady Biblii • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>kanon</i>, <i>teologia</i>, <i>symbol</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje Biblii – sakralną, poznawczą i estetyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy świętych ksiąg innych religii
BIBLIA – TEKSTY Z EPOKI					
19. Księga Rodzaju – dzieje początków świata i ludzkości	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje powstanie świata i człowieka według Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie frazeologizmu <i>zakazany owoc</i> • definiuje pojęcia <i>genesis</i> i <i>patriarcha</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (o grzechu pierworodnym) 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wypowiedź na temat wolnej woli w kontekście opowieści o grzechu pierworodnym • interpretuje obraz Tycjana <i>Grzech pierworodny</i> i Williama Blake’a <i>Bóg stwarzający wszechświat</i>
20. Rozważania o cierpieniu – Księga Hioba	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada historię Hioba 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia problem cierpienia we współczesnym świecie • interpretuje obraz Léona

					Bonnata w kontekście historii Hioba
21. Poezja biblijna – Księga Psalmów	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje psalmy do liryki • określa rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów • wyjaśnia znaczenie pojęć <i>psalm</i> i <i>psalterz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje psalmy według poznanych kryteriów • podaje przykłady paralelizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat związku psalmów z muzyką • wskazuje środki stylistyczne zastosowane w psalmach i omawia ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obraz Boga wyłaniający się z psalmów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje tłumaczenia psalmów (z Biblii Tysiąclecia, Jana Kochanowskiego i Czesława Miłosza)
22. Moralizatorski sens przypowieści biblijnych	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przypowieści na poziomie dosłownym i alegorycznym • tłumaczy znaczenie pojęcia <i>parabola</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy świata przedstawionego, zwracając uwagę na ich schematyczną konstrukcję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję schematycznej konstrukcji przypowieści i podaje przyczynę braku imion bohaterów • odróżnia przypowieść od <i>exemplum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia sens posługiwania się formą przypowieści w Biblii • wskazuje na średniowiecznej miniaturze <i>Czterech ewangelistów</i> atrybuty właściwe poszczególnym ewangelistom 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat aktualności wzorców moralnych propagowanych w przypowieściach • podaje przykłady utworów literackich o charakterze parabolicznym
23. Wizja końca świata w Apokalipsie św. Jana	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza Księgę Apokalipsy na podstawie przeczytanych fragmentów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje jeźdźców Apokalipsy i charakteryzuje ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera <i>Czterech jeźdźców Apokalipsy</i> • definiuje pojęcie eschatologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje główne cechy stylu Apokalipsy • interpretuje symbole i alegorie znajdujące się w omawianym fragmencie 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w Apokalipsie • porównuje biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę porównawczą Apokalipsy i dowolnego dzieła prezentującego koniec świata (literackiego, malarskiego bądź filmowego)
24. Style wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia style funkcjonalne obecne w języku polskim i rozpoznaje je w praktyce • wymienia najczęstsze rodzaje stylizacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy stylów funkcjonalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje stylizację językową • wskazuje wyróżniki stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnice pomiędzy stylem funkcjonalnym a artystycznym • podaje cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy teksty napisane różnymi stylami funkcjonalnymi
BIBLIA – NAWIĄZANIA					
25. Śladami Biblii	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje inspiracje 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia motywy w 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przykład dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo omawia

	biblijne w sztuce	kulturze współczesnej, wywodzące się z Biblii	zainspirowanego Biblią	inspiracji biblijnych, realizowane w określonych epokach	wybrany przykład współczesnego dzieła sztuki inspirowanego Biblią
26. Kino o wartościach – <i>Dekalog I</i> Krzysztofa Kieślowskiego	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na temat postawy bohatera filmu – Krzysztofa 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat dialogów, narracji i kadrowania w filmie • analizuje rolę przypadku w konstrukcji fabuły 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje postać graną w filmie przez Artura Barcisia • podejmuje dyskusję o hierarchii wartości we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wypowiedź na temat innego filmu z cyklu <i>Dekalog</i>
27. Podsumowanie wiadomości na temat Biblii	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje opinie na temat Biblii, zawarte w tekstach Anny Kamieńskiej <i>Książka nad książkami</i> i Anny Świderkówny <i>Rozmowy o Biblii</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i komentuje różnice pomiędzy tekstami obu autorek 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie przeczytanych fragmentów formułuje własne sądy na temat Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję o miejscu Biblii w przeszłości i we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat wpływu Biblii na dzieje świata
28. Powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z Biblii 	<ul style="list-style-type: none"> • rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych fragmentach Biblii i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> • zabiera głos w dyskusji na tematy związane z Biblią i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z Biblii • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z Biblią
29-33 <i>Dżuma</i> Alberta Camus	<ul style="list-style-type: none"> • streścić powieść <i>Dżuma</i> Alberta Camus • scharakteryzować bohaterów powieści *• zinterpretować grafikę Banksy’ego w kontekście <i>Dżumy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać świat przedstawiony powieści • omówić narrację i kompozycję powieści *• wskazać idee łączące <i>Dżumę</i> i <i>Człowieka zbuntowanego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić różne znaczenia słowa <i>dżuma</i> w powieści • zaprezentować różne postawy wobec epidemii przedstawione w powieści • omówić <i>Dżumę</i> jako parabolę *• przeanalizować <i>Mit Syzyfa</i> Alberta Camusa w kontekście <i>Dżumy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przeanalizować różne postawy wobec epidemii i rozpatrzyć je w kontekście parabolicznego znaczenia powieści • omówić elementy filozofii egzystencjalnej zawarte w powieści *• porównać obrazy świata bez Boga w twórczości Camusa i Dostojewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy filozofii egzystencjalnej w <i>Dżumie</i> *• odnaleźć związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym)

ŚREDNIOWIECZE – O EPOCE					
34. Średniowiecze – wprowadzenie do epoki	<ul style="list-style-type: none"> • podaje etymologię nazwy epoki • wymienia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • wyjaśnia znaczenie słów <i>teocentryzm</i> i <i>feudalizm</i> • określa fazy średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza • porównuje ramy czasowe średniowiecza polskiego i europejskiego • charakteryzuje średniowieczny system szkolny • wyjaśnia, co oznacza sformułowanie <i>Biblia pauperum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje specyfikę periodyzacji polskiego średniowiecza • omawia, na czym polegał średniowieczny uniwersalizm i teocentryzm 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje rolę karnawału 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ antyku i kultury arabskiej na średniowiecze
35. Filozofia chrześcijańska	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem fragment <i>Wyznań</i> św. Augustyna oraz <i>Summary teologicznej</i> św. Tomasza • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>asceza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe założenia obu filozofii • tłumaczy, co oznaczają pojęcia: <i>dualizm</i>, <i>iluminacja</i>, <i>akt</i>, <i>potencja</i>, <i>hierarchia bytów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie <i>Summary teologicznej</i> wyjaśnia pochodzenie hierarchii bytów według św. Tomasza • omawia wpływ idei hierarchii bytów na średniowieczną koncepcję władzy i społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice między filozofią św. Augustyna a filozofią św. Tomasza 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje portret św. Augustyna • objaśnia alegoryczne znaczenie koloru na obrazie Justusa z Gandawy
36. Sztuka średniowieczna	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje najważniejsze zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza • odróżnia styl romański od gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe cechy stylu romańskiego i gotyckiego • podaje przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza • właściwie posługuje się terminami: <i>plaskorzeźba</i>, <i>rzeźba pełnofigurowa</i>, <i>fresk</i>, <i>pieta</i>, <i>ikona</i>, <i>nawa</i>, <i>ołtarz</i>, <i>prezbiterium</i>, <i>apsyda</i>, <i>katedra</i>, <i>przypora</i>, <i>rozeta</i>, <i>witraż</i>, <i>portal</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ilustruje przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej • omawia alegorię i podaje jej przykłady • używa we właściwym kontekście terminów: <i>symultanimizm</i>, <i>iluminatorstwo</i>, <i>miniatura</i>, <i>chorał</i>, <i>bazylika</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje średniowieczne dzieło sztuki według następujących kryteriów: symbolika, kolorystyka, kolejność ukazywania postaci, sposób przedstawienia sylwetki ludzkiej, kontekst filozoficzny i historyczny dzieła, kompozycja 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy stylu bizantyjskiego i podaje jego przykłady • wypowiada się na temat muzyki średniowiecznej
ŚREDNIOWIECZE – TEKSTY Z EPOKI					

37. <i>Bogurodzica</i> – najstarszy polski utwór poetycki	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem <i>Bogurodzicę</i> • wskazuje przykłady archaizmów w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podmiot liryczny oraz adresata utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w <i>Bogurodzicy</i> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kierlesz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kompozycji utworu • omawia funkcję <i>Bogurodzicy</i> w średniowiecznej Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w treści <i>Bogurodzicy</i> motyw <i>deesis</i> i odnosi go do sztuk plastycznych • omawia formę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwa między motywem <i>deesis</i> w <i>Bogurodzicy</i> a przedstawionym na średniowiecznej ikonie
38. Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w <i>Lamencie świętokrzyskim</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> • wskazuje przykłady archaizmów w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu • wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w <i>Lamencie świętokrzyskim</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Maryję jako matkę • rozpoznaje w wierszu motyw <i>Stabat mater</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje obrazy Maryi z <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> i z <i>Bogurodzicy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia obrazy męki Pańskiej przedstawione w <i>Lamencie świętokrzyskim</i> i na obrazie Matthiasa Grünewalda <i>Ukrzyżowanie</i> • wypowiada się na temat obrazu Żydów w tekście <i>Lamentu świętokrzyskiego</i>
39. Motyw tańca śmierci w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem <i>Rozmowę Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> • streszcza utwór • wskazuje przykłady archaizmów w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje obraz śmierci przedstawiony w utworze, posługując się przy tym terminem <i>alegoria</i> • wskazuje w tekście archaizmy leksykalne i fleksyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w przeczytanym fragmencie motyw <i>danse macabre</i> • wyjaśnia przyczyny popularności motywu śmierci w średniowieczu • wyjaśnia w kontekście utworu znaczenie pojęć <i>memento mori</i> i <i>ars moriendi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie lektury światopogląd ludzi średniowiecza • wypowiada się na temat średniowiecznych wskazań <i>ars moriendi</i> • tłumaczy, czym była w średniowieczu czarna śmierć 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje motyw <i>danse macabre</i> przedstawiony w <i>Rozmowie...</i> i na obrazie Bernta Notkego <i>Taniec śmierci</i>
40. Średniowieczny ideał ascety – <i>Legenda o św. Aleksym</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem <i>Legendę o św. Aleksym</i> • streszcza żywot św. Aleksiego • wskazuje przykłady archaizmów w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje świętego jako ascetę • podaje przykłady archaizmów leksykalnych i fleksyjnych z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w utworze typowe elementy legendy hagiograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat aktualności ascezy oraz sensu takiej drogi do świętości 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje inne przykłady ascezy średniowiecznej • wyjaśnia, jaką rolę odgrywali święci w życiu ludzi średniowiecza
41. Średniowieczny wzorzec rycerza – <i>Król Artur i rycerze Okrągłego Stołu</i> lub <i>Pieśń o Rolandzie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza fragment utworu <i>Król Artur i rycerze Okrągłego Stołu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia tytuły europejskich eposów rycerskich • odnosi zachowania Artura do średniowiecznego kodeksu 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie tekstu objaśnia funkcję fantastyki w epice rycerskiej • tłumaczy, co oznacza pojęcie <i>etos</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje etos rycerza i wyraża swoją opinię na ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat XV-wiecznego obrazu <i>Rycerze Okrągłego Stołu</i> i <i>św. Graal</i> • opisuje współczesne dzieła (filmowe, literackie)

		rycerskiego • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>epos rycerski</i>			nawiązujące do średniowiecznych opowieści o rycerzach
ŚREDNIOWIECZE – NAUKA O JĘZYKU					
42. U źródeł języka polskiego	• wymienia dialekty polszczyzny • przytacza przykłady zabytków języka polskiego (w tym pierwsze zapisane zdanie)	• rozpoznaje we współczesnym języku niektóre pozostałości staropolskie, np. ślady liczby podwójnej	• omawia historię zapożyczeń • wskazuje przykłady wyrazów z przegłosem polskim, palatalizacją oraz <i>e</i> ruchomym	• podaje przyczyny zmian zachodzących w języku polskim	• sytuuje język polski we właściwej grupie języków słowiańskich • wymienia nazwy podstawowych grup języków wywodzących się z języka praindoeuropejskiego oraz języków spoza rodziny indoeuropejskiej
ŚREDNIOWIECZE – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
43. Podsumowanie wiadomości	• relacjonuje opinie na temat średniowiecza, zawarte we fragmentach tekstów Franca Cardiniego <i>Wojownik i rycerz</i> oraz Johana Huizingi <i>Jesień średniowiecza</i>	• wskazuje i komentuje różnice pomiędzy tekstami obu autorów	• formułuje własne sądy na podstawie przeczytanych fragmentów	• podejmuje dyskusję dotyczącą oceny średniowiecza, w której odwołuje się do fragmentów tekstów Cardiniego i Huizingi	• przywołuje szerokie konteksty i nawiązania wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza
44. Powtórzenie wiadomości	• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat średniowiecza	• wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się ze średniowiecza	• rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych tekstach średniowiecznych i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski	• zabiera głos w dyskusji na tematy związane ze światopoglądem oraz twórczością średniowiecza i stosuje odpowiednie argumenty • w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań	• wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza • formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z epoką średniowiecza
ŚREDNIOWIECZE – NAWIĄZANIA					
45. Śladami średniowiecza	• rozpoznaje inspiracje sztuką średniowiecza	• wymienia elementy kultury średniowiecza obecne w dzisiejszym świecie	• omawia wpływy kultury średniowiecznej w różnych dziełach sztuki	• analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą średniowiecza	• podaje przykłady wpływów sztuki średniowiecznej na twórczość kolejnych epok • omawia stosunek

					poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa średniowiecza
--	--	--	--	--	--